

Interjú Simon Erikának

Szerző Administrator
2016. március 10.
Utolsó frissítés 2016. március 10.

A szeretet kommunikációja Beszélgetés Szvorák Katalin Kossuth-díjas énekművésszel Pinc díszpolgára vagy, nem csoda, hiszen a kultúrház avatásán már szerepeltél hároméves korodban...

Nem gondolom, hogy ez a számomra keserű kudarccal kezdődött és végződött szereplésem alapozta volna meg a díszpolgári címet, hiszen sírva szedtek le a színpadról, mert elszállt a bátorságom, amikor a "Hopp, Juliska..." kezdetű gyerekdalt kellett volna elkezdenünk, s a barátném hamisan zengte...

Családod számára is természetes volt a zenének, éneknek szükséges jelenléte?

Olyan közösségben cseperedtem fel, ahol természetes volt a dalolás munka közben, az énekkel való dicsérete az Úrnak. Anyai nagymamám, Lőke Margit népszínművekben primadonnáskodott falujában, anyai nagyapám, Berki Kelemen József is nótás kedvű volt. Édesapám autodidakta módon tanulta a hegedülés fortélyát, édesanyámat Losoncra járatják zongora órákra. Több generáció vett körül, ahol mindenkinek meg volt a maga szerepe, helye, mindennek rendelt ideje volt. Már apró gyermekként szervesen beépültem a felnőttek világába. Kicsi kapámmal egyengettem a földet, "karmesteri pálcával" idomítottam a tyúkokat. Jómagam így tanultam meg, hogy mindenért meg kell dolgozni, mert csak így értékeled munkád gyümölcsét.

Minek köszönheted az életed egészét meghatározó zenei élményt?

Úgy gondolom, születésemmel már a génjeimben hordoztam a dalolás természetes voltát, hiszen anyai nagyszüleim gazdálkodó parasztok voltak, apai ágon pedig juhászok. A paraszti elődöktől örökölt az alázat, a juhász felmenőimtől a mérhetetlen szabadság érzetét. A népdalhoz mindkettő elengedhetetlen. A saját magam kedvtelésére dalolgattam, csalogattam ki a csigát házából, vagy a katicabogarat röptettem. Bizonyára ezért volt számomra természetellenes kiállni kisgyerekként a pódiumra, látva a feszülten várakozó nézősereget. Akkor úgy érezhettem, ez annyira személyes ügyem, ami nem tartozik másra. Egyébként mindmáig hiányzik belőlem az egoista exhibíció, a közlés vágya erősebb nálam, az emberek lelkének megérintése, a dalok szeretet üzeneteinek átadása, tolmácsolása.

Milyen emlék fontos számodra ma is Pincről, az Ipoly tájáról?

Az a gyermekkori óvodánélküli szabadságélmény, amit a mai gyermekek sajnos, már nemigen ismernek. Barátnémvaló kószálás a réteken, mezőkön, az Ipoly töltésén, a nyíló mezei virágokkal, ami különösen tavasszal ejtett rabul. Hatalmas kertünk végében, az egykori Árpád-kori templom helyén figyeltük a gólyák gyülekezését... De felelevenedik a régmúltból a kukoricafosztás, ahol hallgattuk a bölcs öregek meséit, történeteit.

Az általad nyújtott zenei szépség a lényeg, de a lexikális adatok is jelzik életutad gazdagságát: harmincöt éve a televíziós Röpülj páva versenyen elért nagy siker, s azóta három kontinens negyvenhárom országában több ezer hangverseny. Kitüntetések, díjak és lemezalbumbok hosszú sorát említem: az ifjúkori Dalvándorlás lemeztől az Ajándék anyagáig! Mit jelent ez utóbbinál a népdal határmezsgyéjén való kalandozásod?

Pályám során számos tehetséges zenésszel hozott össze a sors, akikkel hol népdalfeldolgozásokat, hol megzenésített verseket, de rock-oratóriumokban is énekelhettem. Kíváncsi és kísérletező természetem próbálta feszegetni a népdal határait, hiszen egy lélekbe sok minden belefér. Tinédzserként Kovács Kati számokkal debütáltam felvidéki táncdalversenyeken. A mostani Ajándék albumon is hallható néhány sláger újra gondolva népi hangszerekkel az egykori Illés zenekaros Szörényi-Bródy számokból, melyen Szörényi Levente is énekel.

Csak töredékeit említhetjük meg most az életmű egészének. Egyik lemezednek megragadóan egyszerű a címe: Szeretettel... (Dalok és gondolatok) Ezzel kapcsolatban emlegetik a Kudlik Júliával közösen adott estjeidről szólva a szeretet kommunikációját. Mi a szeretet-hangversenyeknek és a lemezeknek a története?

Kudlik Julival való újratálalkozásom a Gondviselésnek köszönhető, hiszen a 81-es Röpülj páva után hosszú idő telt el, hogy a Nap megszentelése c. albumom bemutatóján házigazdaként szerepeljen, majd egy önálló est tervezete ötlött fel mindkettőnkben, ahol az ő szeretet-gondolatait az én szeretet-énekeim kísérik. A Szeretettel lemezbemutatókon lelassul az élet és mindenki másképpen távozik, mint érkezett. Azóta megszületett második közös albumunk is, melynek címe a Várakozás, mely advent kapcsán szól a lelkekhez.

Az Éneklő Egyház népénekei mikor, hogyan hatottak rád? Hogy születtek meg albumaid a karácsonyi, nagyböjti, húsvéti, pünkösdi ünnepek zenéi jegyében?

A talentumot, amit kaptam, a Teremtőnek köszönhetem, s az éneklés számomra mindig egyfajta emelkedettebb állapot, ünnep, mely kiemel a hétköznapiakból. Ez még hatványozottabban igaz az egyházi népénekekre. Hatalmas

belső erőt árasztanak ezek az énekek, nem véletlen, "aki énekel, az kétszer imádkozik." Kisgyermekkoromban ezek az énekek csodásan zengtek a pinci templomban és békét, nyugalmat, biztonságot és hitet adtak egy egész életre. Ennek a múltidézésnek is köszönhető, hogy öt lemezemen szólhatok az Úrhoz, sőt az egyiken öt történelmi egyház legszebb teremtest dicsőítő énekeit szólaltatom meg. Az ökuménia mellett kutattam a szomszéd népek egyházi és világi dallamkincsét a jeles ünnepeink kapcsán, így született meg az a megbékélést erősítő nyolc lemezem, melyeken a Kárpát-medence közös dallamkincséből válogattam és az énekeket és dalokat eredeti nyelveken szólaltattam meg.

Rátaláltál a gyógyító dallamokra... Szabó Lőrinc Mozartról írt költeményében így kiált fel: Gyógyíts meg Zene! A muzsika biztosan táplálja a lélek erőit, de a Te gyógyító dallamaid gyakorlati célt is szolgáltak. Hogyan és hol legelőbb?

Az éneklés gyógyerejét kiskoromban is már megérezhettem, amikor keresztanyámat elkísértem a feledi csecsemő-gyermekotthonba, ahol az árva, nagyrészt cigány gyerekeknek énekeltem. Feledhetetlen volt a gyermekek mély ragaszkodása hozzám, a szintén gyermekhez. Azóta is kísért ez az emlék, a szeretet utáni vágy, a valakihez való tartozás óhaja, a kirekesztettek világa.

A zene valóban gyógyír a léleknek, s talán azt gyógyítja leginkább, aki maga is műveli a zenét. Hihetetlen örömforrás, s talán az egy szál énekhang bír legerősebb, legmélyebb hatással, mint a legintimebb megszólalási forma, mely a legérzékenyebb húrokat pengeti. Jó pár éve egy súlyos betegségből felépülve döbbsentem rá, milyen vékony hajszálon függhet az emberi élet és a betegség milyen kiszolgáltatottá tesz. Ezért örültem az orvosok, nővérek felkérésének, akik már korábban is gyógyítottak dalaimmal, hogy kimondottan a beszédzavarban és más betegségben szenvedőknek készítsek albumot. Kiadtam az agyvérzéses betegek felépülését segítő Dúdolás lemezem, melyen közismert népdalokat dúdolok-énekelek, ezáltal serkentve, stimulálva, segítve a beszédképességet.

Tanári munka Szentendrén a Vujicsics Tihamér Zeneiskolában és néhány szemeszter a Zeneakadémia vendégeként. Oktató munkával és dalokkal jársz gyakran az "álomföldön", a gyermekek világában...

Számtalanszor tapasztaltam, amikor gyerekeknek énekeltem, hogy az apró, még beszélni sem tudó csöppség hogyan billegtette magát a ritmusra. Ezzel az érzékenységgel születünk, a génjeinkben hordozzuk zenei anyanyelvünket. Vallom, előbb dúdoltunk, énekeltünk, majd megtanultunk beszélni. Örömmel tanítok, mert a gyerekek a tiszta lelkiületükkel fogékonyak minden szépre, jóra. Ezért óriási a pedagógusok felelőssége. Jőmagam nemcsak tapasztalatot, példát nyújtok, de segítek a fiatalok érzelmi csatornáit megnyitni és közben egyfajta lélektani "aknamunkával" erősítem őket személyiségükben. Külön csoda egy több százéves kultúrának láncszemeként továbbéltetni a népdalkincsünket általuk.

Szakadatlanul új és új hangversenyek, lemezfelvételek sodrában mi készül épp mostanában?

Sok minden érlelődik bennem. Az egy éves Julka unokánkat már megajándékoztam a Tente baba című lemezzel. Hamarosan érkezik a következő emberpalánta, akinek jötte egy palóc meselemezre sarkall. Bizonyára életem végéig dalolni fogok, mert nincs olyan emberi érzés, amelyet a népdalainkkal ne lehetne kifejezni, hiszen az énekek mindenre választ adnak. Nem szeretnék a mai kor taposó malmában elveszni, felőrlődni, ezért Kodály Zoltán szavaival vallom: "Mechanizálódó korunk olyan úton halad, melynek végén az ember géppé válik. Ettől csak az ének szelleme véd meg."